

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 – 4789/02.12.2021 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация за специалност код **5250903 „Експлоатация и ремонт на летателни апарати“** от професия код **525090 „Авиационен техник“** от професионално направление код **525 „Моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства“** съгласно приложението.

X

АКАД. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ

НА ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	525	Моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства
Професия	525090	Авиационен техник
Специалност	5250903	Експлоатация и ремонт на летателни апарати

Утвърдена със Заповед № РД 09 – 4789/02.12.2021 г.

София, 2021 г.

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по специалност код **5250903** „Експлоатация и ремонт на летателни апарати“, професия код **525090** „Авиационен техник“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на четвърта степен по изучаваната професия „Авиационен техник“, специалност „Експлоатация и ремонт на летателни апарати“.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от ЗПОО и чл. 2, ал. 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

За държавен изпит за придобиване на професионална квалификация:

1. Част по теория на професията:

- 1.1. изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема;
- 1.2. критерии за оценяване на резултатите от обучението по всяка изпитна тема;
- 1.3. матрица на писмен тест по всяка изпитна тема;

2. Част по практика на професията:

- 2.1. указание за съдържанието на индивидуалните задания;
- 2.2. критериите за оценяване на резултатите от обучението.

3. Система за оценяване.

4. Препоръчителна литература.

5. Приложения:

- 5.1. изпитен билет - част по теория на професията;
- 5.2. индивидуално задание по практика;
- 5.3. указание за разработване на писмен тест.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

1. Изпитни теми, критерии за оценяване на резултатите и матрица на писмен тест по всяка изпитна тема

Изпитна тема № 1: СИСТЕМА НА ГРАЖДАНСКОТО ВЪЗДУХОПЛАВАНЕ

Основни международни и национални нормативни документи. Международни организации, национални авиационни власти и сертифициран персонал – основни нормативни документи, регламентиращи изисквания към експлоатацията на авиационното оборудване, поддържане на летателната годност на въздухоплателните средства и отговорностите на персонала. Основни авиационни дейности, класификацията на основните видове работни документи при експлоатацията на авиационното оборудване. Авиационна техника – видове, класификация, общо устройство и приложение на самолети, вертолети, и други въздухоплателни средства. Предназначение, изисквания и видове инфраструктурни елементи – летище (aerodrome) и елементите му – писти, пътеки за рулиране и прилежаща територия, перони, видове терминали и др. Маркировка, светлини, летищни служби. Наземно обслужване – видове дейности, обслужване на пътници и обработка на товари, оператор по наземно обслужване, видове летищни и аеронавигационни такси. Екологични въпроси на гражданското въздухоплаване. Мерки за намаляване вредното влияние на авиационния шум, замърсяването на въздуха и водите и обработка на отпадъци. Значение на човешкия фактор – възможности и ограничения, физиологични, психически фактори и социално-обществени фактори и въздействие на заобикалящата физическа среда. Процедури за проверка и периодично поддържане на квалификацията на лицата от удостоверяващия персонал. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации.

Дидактически материали: схеми, макети на инфраструктурни елементи, видове авиационна техника, образци на работни документи.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки
1. Изброява основните международни и национални нормативни документи и национални служби. Определя и свързва отговорностите на основните групи персонал, осигуряващ експлоатацията на авиационното оборудване и поддържане на летателната годност на въздухоплателните средства. Разпознава основните авиационни дейности и видове работни документи при експлоатацията на авиационното оборудване.	18
2. Описва видовете авиационна техника, обяснява приложението им, определя общото им устройство и го свързва с конкретните им схеми.	26

3. Изброява видовете инфраструктурни елементи. Дефинира предназначението, обяснява изискванията към изграждането и функционирането им и демонстрира разчитане на схеми на инфраструктурни елементи.	12
4. Обяснява видовете дейности от наземното обслужване. Обяснява предназначението и приложението им, свързва видовете дейности и такси.	10
5. Дефинира екологичните проблеми при експлоатация на въздухоплатателните средства и обяснява и обобщава мерките за намаляване влиянието на вредните фактори.	12
6. Изброява факторите, въздействащи върху човешките възможности и физически особености на заобикалящата среда, и прави заключения и изводи за видовете и периодичността на обученията и изпитите за поддържане на квалификацията на лицата от удостоверяващия и техническия персонал.	14
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при експлоатацията на авиационното оборудване и инфраструктурните елементи.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 1/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложен не	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Изброява основните международни и национални нормативни документи и национални служби. Определя и свързва отговорностите на основните групи персонал, осигуряващ експлоатацията на авиационното оборудване и поддържане на летателната годност на въздухоплатателните средства. Разпознава основните авиационни дейности и видове работни документи при експлоатацията на авиационното оборудване.	18				1	1	
2. Описва видовете авиационна техника, обяснява приложението им, определя общото им устройство и го свързва с конкретните им схеми.	26	1		1	1	1	
3. Изброява видовете инфраструктурни елементи. Дефинира предназначението, обяснява изискванията към изграждането и функционирането им и демонстрира разчитане на схеми на инфраструктурни елементи.	12	1	1	1			
4. Обяснява видовете дейности от наземното обслужване. Обяснява предназначението и приложението им, свързва видовете дейности и такси.	10					1	

5. Дефинира екологичните проблеми при експлоатация на въздухоплавателните средства и обяснява и обобщава мерките за намаляване влиянието на вредните фактори.	12		1		1		
6. Изброява факторите, въздействащи върху човешките възможности и физически особености на заобикалящата среда, и прави заключения и изводи за видовете и периодичността на обученията и изпитите за поддържане на квалификацията на лицата от удостоверяващия и техническия персонал.	14	1					1
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при експлоатацията на авиационното оборудване и инфраструктурните елементи.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:							
– 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;							
– 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;							
– 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;							
– 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;							
– 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;							
– 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.							

Изпитна тема № 2: АВИАЦИОННИ ДВИГАТЕЛИ

Предназначение и приложение на авиационните двигатели. Видове бутални, турбореактивни, турбовитлови и турбовални авиационни двигатели – принципни схеми. Общи изисквания за техническо обслужване (ТО), изпитване, консервиране и разконсервиране на двигателите в рамките на придобитите права, указани в допуса за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Политика на предприятието в областта на ценообразуването – цени и видове цени, себестойност и класификация на разходите, методи на ценообразуване. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации.

Дидактически материали: схеми на видове авиационни двигатели, макети и модели, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2		Максимален брой точки
1. Дефинира предназначението, определя приложението, обяснява видовете бутални авиационни двигатели, различава и разчита схемите им.		20
2. Дефинира предназначението, определя приложението, обяснява видовете турбореактивни авиационни двигатели, различава и разчита схемите им.		20
3. Дефинира предназначението, определя приложението, обяснява видовете турбовитлови авиационни двигатели, различава и разчита схемите им.		20
4. Дефинира предназначението, определя приложението, обяснява видовете турбовални авиационни двигатели, различава и разчита схемите им.		20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.		8
6. Формулира политиката на предприятието в областта на ценообразуването – цени и видове цени, себестойност и класификация на разходите и сравнява методите на ценообразуване.		4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на авиационните двигатели.		8
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 2/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението, определя приложението, обяснява видовете бутални авиационни двигатели, различава и разчита схемите им.	20	1			1	1	
2. Дефинира предназначението, определя приложението, обяснява видовете турбореактивни авиационни двигатели, различава и разчита схемите им.	20	1			1	1	
3. Дефинира предназначението, определя приложението, обяснява видовете турбовитлови авиационни двигатели, различава и разчита схемите им.	20	1			1	1	
4. Дефинира предназначението, определя приложението, обяснява видовете турбовални	20	1			1	1	

Класификация на информацията:
Ниво 0, [TLP- White]

авиационни двигатели, различава и разчита схемите им.							
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Формулира политиката на предприятието в областта на ценообразуването – цени и видове цени, себестойност и класификация на разходите и сравнява методите на ценообразуване.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на авиационните двигатели.	8				1		
Общ брой задачи:	15	4	1	0	6	4	0
Общ брой точки:	100	8	4	0	48	40	0
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:							
– 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;							
– 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;							
– 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;							
– 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;							
– 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;							
– 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.							

Изпитна тема № 3: БУТАЛНИ АВИАЦИОННИ ДВИГАТЕЛИ

Принцип на действие и основни характеристики на буталните авиационни двигатели. Теоретични кръгови цикли при буталните двигатели. Същност и диаграми на цикли на Ото, Дизел и Сабатие. Термичен коефициент на полезно действие. Устройство и конструктивни особености на видовете буталните авиационни двигатели, предимства и недостатъци. Общо устройство, предназначение на основните механизми и системи, режими на работа и изисквания към тях. Общи изисквания за техническо обслужване (ТО), изпитване, консервиране и разконсервиране на двигателите в рамките на придобитите права, указани в допуска за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по

ТО между различни смени и изпълнители. Организационни структури на управление на предприятието – елементи, параметри, предимства и недостатъци. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на бутални авиационни двигатели.

Дидактически материали: схеми и диаграми на теоретичните и действителните процеси, чертежи и/или макети на авиационен бутален двигател, системите и механизмите му, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Обяснява принципа на действие и основните характеристики на буталните авиационни двигатели. Дефинира теоретичните кръгови цикли при буталните двигатели. Описва циклите на Ото, Дизел и Сабатие и построява диаграмите им. Определя термичния КПД на съответните цикли. Разпознава и разчита индикаторни диаграми. Описва действителните процеси и диференцира индикаторните и ефективните показатели на ДВГ.	20
2. Дефинира устройството и конструктивните особености на видовете бутални авиационни двигатели и обяснява предимствата и недостатъците им.	20
3. Диференцира общото устройство и предназначение на основните механизми и системи. Свързва режимите на работа с изискванията към тях.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта, монтажа, изпробването, съхранението и консервирането на буталните авиационни двигатели	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8
6. Описва организационни структури на управление на предприятието – елементи, параметри, и сравнява предимствата и недостатъците им.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на бутални авиационни двигатели.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 3/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложен ие	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Обяснява принципа на действие и основните характеристики на буталните авиационни двигатели. Дефинира теоретичните кръгови цикли при буталните двигатели. Описва циклите на Ото, Дизел и Сабатие и построява диаграмите им. Определя термичния КПД на съответните цикли. Разпознава и разчита индикаторни диаграми. Описва действителните процеси и диференцира индикаторните и ефективните показатели на ДВГ.	20		1	1		1	
2. Дефинира устройството и конструктивните особености на видовете бутални авиационни двигатели и обяснява предимствата и недостатъците им.	20	1			1	1	
3. Диференцира общото устройство и предназначение на основните механизми и системи. Свързва режимите на работа с изискванията към тях.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта, монтажа, изпробването, съхранението и консервирането на буталните авиационни двигатели	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Описва организационни структури на управление на предприятието – елементи, параметри, и сравнява предимствата и недостатъците им.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по	8				1		

опазване на околната среда и овладяването на рисковите и аварийни ситуации при обслужване на бутални авиационни двигатели.							
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“; – 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“; – 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“; – 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“; – 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“; – 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“. 							

Изпитна тема № 4: ГАЗОТУРБИННИ ДВИГАТЕЛИ

Основни термодинамични процеси в газотурбинните двигатели и принцип на действие на авиационните газотурбинни двигатели. Закони на Нютон, цикъл на Брайтон. Потенциална енергия, кинетична енергия. Взаимовръзка между сила, работа, мощност, енергия, скорост и ускорение. Видове газотурбинни двигатели. Основни характеристики на газотурбинните двигатели и влиянието им върху ефективността на полета. Фактори, от които зависят двигателната тяга и специфичният разход на гориво. Конструктивни схеми, предимства и недостатъци на турбореактивните, турбовентилаторните, турбовалните и турбовитловите двигатели. Общо устройство, предназначение на основните части и системи, параметри и режими на работа и изисквания към тях. Общи изисквания за техническо обслужване (ТО), изпитване, консервиране и разконсервиране на двигателите в рамките на придобитите права, указани в допуската за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Иновация – източниците на новаторство, предимства и недостатъци на предприемаческите стратегии, елементите на бизнес плана (избор на идея, анализ на пазара, маркетинг, финансиране, организация на управление, форма на собственост). Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рисковите и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.

Дидактически материали: схеми, диаграми, чертежи и/или макети на газотурбинни двигатели, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Максимален брой точки
1. Дефинира термодинамични процеси в газотурбинните двигатели и обяснява принципа на действие и основните им характеристики. Определя взаимовръзката между сила, работа, мощност, енергия, скорост и ускорение.	20
2. Дефинира конструктивни схеми на видовете газотурбинни двигатели и обяснява предимствата и недостатъците им.	20
3. Диференцира общото устройство и предназначение на основните им части и системи. Свързва режимите на работа с изискванията към тях.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта, монтажа, изпробването, съхранението и консервирането на газотурбинни двигатели.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8
6. Формулира същността на иновацията – източници на новаторство, елементи на бизнес плана (избор на идея, маркетинг, финансиране, организация на управление, форма на собственост) и различава предимствата и недостатъците на предприемаческите стратегии.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 4/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложен ис	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира термодинамични процеси в газотурбинните двигатели и обяснява принципа на действие и основните им характеристики. Определя взаимовръзката между сила, работа, мощност, енергия, скорост и ускорение.	20		1	1		1	
2. Дефинира конструктивни схеми на видовете газотурбинни двигатели и обяснява предимствата и недостатъците им.	20	1			1	1	
3. Диференцира общото устройство и предназначение на основните им части и системи. Свързва режимите на работа с изискванията към тях.	20	1			1	1	

4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта, монтажа, изпробването, съхранението и консервирането на газотурбинни двигатели.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Формулира същността на иновацията – източници на новаторство, елементи на бизнес плана (избор на идея, маркетинг, финансиране, организация на управление, форма на собственост) и различава предимствата и недостатъците на предприемаческите стратегии.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:							
– 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;							
– 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;							
– 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;							
– 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;							
– 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;							
– 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.							

Изпитна тема № 5: КОМПРЕСОРИ ЗА ГАЗОТУРБИНИ ДВИГАТЕЛИ

Предназначение, принцип на действие, основни параметри, предимства и недостатъци на центробежни и осови компресори. Същност и диаграми на неустойчиви режими на работа на осовите компресори. Влияние върху работата на двигателя. Общи изисквания за техническо обслужване на компресори в рамките на придобитите права, указани в допуска за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти,

система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Управленски решения – необходими условия за вземане на управленско решение, етапи в процеса на изработването му, симптоми и причини за създаване на проблемни ситуации, стилове на ръководство. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.

Дидактически материали: схеми и чертежи на центробежни и осови компресори, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 5</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Дефинира предназначението, основните параметри и принципа на действие на центробежните и осовите компресори.	20
2. Изброява и обяснява предимствата и недостатъците на центробежните компресори и осовите компресори.	20
3. Обяснява същността на неустойчиви режими на работа на осовите компресори и влиянието им върху работата на двигателя. Изобразява диаграмата и изяснява същността на неустойчивите режими на работа.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническо обслужване и ремонт.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8
6. Формулира същността на управленските решения – необходими условия за вземане на управленско решение, етапи в процеса на изработването му, симптоми и причини за създаване на проблемни ситуации, и сравнява стиловете на ръководство.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 5/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението, основните параметри и принципа на действие на центробежните и осовите компресори.	20		1	1		1	
2. Изброява и обяснява предимствата и недостатъците на центробежните компресори и осовите компресори.	20	1			1	1	
3. Обяснява същността на неустойчиви режими на работа на осовите компресори и влиянието им върху работата на двигателя. Изобразява диаграмата и изяснява същността на неустойчивите режими на работа.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническо обслужване и ремонт.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Формулира същността на управленските решения – необходими условия за вземане на управленско решение, етапи в процеса на изработването му, симптоми и причини за създаване на проблемни ситуации, и сравнява стиловете на ръководство.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12

При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:

- 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;
- 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;
- 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;
- 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;
- 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;
- 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.

Изпитна тема № 6: ГОРИВНИ КАМЕРИ НА ГАЗОТУРБИННИ ДВИГАТЕЛИ

Същност, предназначение и изисквания към горивните камери на авиационните двигатели. Класификация и схеми на горивните камери. Същност и фактори, влияещи на процеса горене в горивните камери. Якостно и температурно натоварване на горивните камери. Ефекти от неправилно организиране на горивния процес. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на горивни камери в рамките на придобитите права, указани в допуса за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Условия за успешен бизнес – иновация, предимства и недостатъци на предприемаческите стратегии, елементи на бизнес плана. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.

Дидактически материали: схеми и разреза на различни видове горивни камери, схеми на процеса горене и натоварването на горивните камери, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Дефинира същността, предназначението и изискванията към горивните камери на авиационните двигатели. Обяснява видовете горивни камери и изобразява техните схеми.	20
2. Обяснява същността на процеса горене и факторите, влияещи върху него.	20
3. Описва и изобразява якостното и температурното натоварване на горивните камери и обяснява ефектите от неправилно организиране на горивния процес.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническо обслужване и ремонт.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуса за участие.	8

6. Формулира условията за успешен бизнес – иновация, предприемачески стратегии, елементи на бизнес плана и сравнява предимствата и недостатъците на предприемаческите стратегии.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 1/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища						
		I	II	III	IV	V	VI	
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране	Приложение	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12	
1	2	3	4	5	6	7	8	
1. Дефинира същността, предназначението и изискванията към горивните камери на авиационните двигатели. Обяснява видовете горивни камери и изобразява техните схеми.	20		1	1		1		
2. Обяснява същността на процеса горене и изброява факторите, влияещи върху него.	20	1	1	1	1			
3. Описва и изобразява якостното и температурното натоварване на горивните камери и обяснява ефектите от неправилно организиране на горивния процес.	20	1			1	1		
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническо обслужване и ремонт.	20	1		1				1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1			
6. Формулира условията за успешен бизнес – иновация, предприемачески стратегии, елементи на бизнес плана и сравнява предимствата и недостатъците на предприемаческите стратегии.	4		1					
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни	8				1			

ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.							
Общ брой задачи:	15	3	3	3	4	2	1
Общ брой точки:	100	6	24	18	32	20	12

При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:

- 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;
- 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;
- 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;
- 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;
- 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;
- 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.

Изпитна тема № 7: ГАЗОВИ ТУРБИНИ ЗА ГАЗОТУРБИННИ ДВИГАТЕЛИ

Предназначение, устройство и конструктивни елементи. Изисквания към газовите турбини. Якостно и температурно натоварване на елементите на газовата турбина. Необходимост и схеми на охлаждане на турбинните лопатки. Последствия от неефективно охлаждане на турбинните лопатки. Общи изисквания за техническо обслужване на газови турбини в рамките на придобитите права, указани в допуска за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Същност и характерни особености на „търговец“, регистриране на едноличен търговец (ЕТ). Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.

Дидактически материали: схеми на газови турбини и техните елементи, схеми на охлаждане на турбинните лопатки, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 7</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Дефинира предназначението, обяснява устройството, конструктивните елементи и изискванията към газовите турбини.	20
2. Описва якостното и температурното натоварване на елементите на газовата турбина. Обяснява необходимостта и изобразява схемите на охлаждане на лопатките.	20
3. Обяснява ефектите от неефективно охлаждане на турбинните лопатки.	20

4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническо обслужване и ремонт.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8
6. Формулира същността и регистрирането на едноличен търговец (ЕТ) и сравнява характерните особености на „търговец“.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 7/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението, обяснява устройството, конструктивните елементи и изискванията към газовите турбини.	20		1	1		1	
2. Описва якостното и температурното натоварване на елементите на газовата турбина. Обяснява необходимостта и изобразява схемите на охлаждане на лопатките.	20	1			1	1	
3. Обяснява ефектите от неефективно охлаждане на турбинните лопатки.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническо обслужване и ремонт.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		

6. Формулира същността и регистрирането на едноличен търговец (ЕТ) и сравнява характерните особености на „търговец”.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“; – 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“; – 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“; – 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“; – 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“; – 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“. 							

Изпитна тема № 8: ВХОДНИ И ИЗХОДНИ УСТРОЙСТВА ЗА ГАЗОТУРБИННИ ДВИГАТЕЛИ

Предназначение, принцип на действие и схеми на дозвуковите и свръхзвуковите входни устройства, форсажната камера и дозвуково и свръхзвуково реактивното супло. Последствия при нарушаване на връзката в работата на свръхзвуково входно и изходно устройство. Основни характеристики на външната среда – елементи и фактори. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на входно и изходни устройства на газотурбинни двигатели в рамките на придобитите права, указани в допуската за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Иновация – източниците на новаторство, предимства и недостатъци на предприемаческите стратегии, елементите на бизнес плана (избор на идея, анализ на пазара, маркетинг, финансиране, организация на управление, форма на собственост). Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.

Дидактически материали: схеми, макети и разреза на входни и изходни устройства, форсажни камери и реактивни сопла, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Дефинира предназначението и принципа на действие, и разпознава и разчита схеми на дозвукови и свръхзвукови входни устройства.	20
2. Дефинира предназначението и описва конструкцията и изобразява схема на форсажната камера и реактивното сопло.	20
3. Описва основни характеристики на външната среда – елементи и фактори. Обяснява последствията при нарушаване на връзката в работата на входно и изходно устройство.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническо обслужване и ремонт.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуса за участие.	8
6. Формулира същността на иновацията – източниците на новаторство, елементите на бизнес плана (избор на идея, анализ на пазара, маркетинг, финансиране, организация на управление, форма на собственост) и сравнява предимствата и недостатъците на предприемаческите стратегии.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 8/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението и принципа на действие, и разпознава и разчита схеми на дозвукови и свръхзвукови входни устройства.	20		1	1		1	
2. Дефинира предназначението и описва конструкцията и изобразява схема на форсажната камера и реактивното сопло.	20	1			1	1	
3. Описва основни характеристики на външната среда – елементи и фактори. Обяснява последствията при нарушаване на връзката в работата на входно и изходно устройство.	20	1			1	1	

4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническо обслужване и ремонт.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допускателност за участие.	8				1		
6. Формулира същността на иновацията – източниците на новаторство, елементите на бизнес плана (избор на идея, анализ на пазара, маркетинг, финансиране, организация на управление, форма на собственост) и сравнява предимствата и недостатъците на предприемаческите стратегии.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на газотурбинни авиационни двигатели.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:							
– 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;							
– 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;							
– 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;							
– 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;							
– 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;							
– 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.							

Изпитна тема № 9: АЕРОДИНАМИКА НА ЛЕТАТЕЛНИЯ АПАРАТ

Аеродинамични характеристики на летателния апарат. Аеродинамична подемна сила и сила на челно съпротивление на летателните апарати – фактори, от които зависи. Аеродинамично качество и поляра на летателните апарати, надлъжен аеродинамичен момент. Основни геометрични параметри на крилото в план и на профила на крилото. Подемна сила, челно и индуктивно съпротивление на крилото. Аеродинамично качество и най-изгоден ъгъл на атака. Поляра на крилото и особености при обтичането на право, стреловидно и триъгълно крило. Общи

Класификация на информацията:

Ниво 0, [TLP- White]

изисквания за техническо обслужване и ремонт в рамките на придобитите права, указани в допускателен за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрявани данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрена от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Организационните структури на управление. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на летателни апарати.

Дидактически материали: схеми на основните сили, действащи на летателния апарат в полет и параметри на полярата, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието подемна сила на летателните апарати, определя и обяснява факторите, от които зависи.	20
2. Дефинира понятията аеродинамично качество и полярна на летателните апарати – представя графично схеми. Разпознава силата на челно съпротивление и надлъжния аеродинамичен момент на летателните апарати и факторите, от които зависят.	20
3. Описва основните параметри на крилото в план и в профил. Дефинира понятията аеродинамично качество, най-изгоден ъгъл на атака и полярна на крилото.	20
4. Обяснява подемна сила, челно и индуктивно съпротивление на крилото. Посочва особеностите при обтичането на право, стреловидно и триъгълно крило.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допускателен за участие.	8
6. Представя същността на организационните структури на управление – елементи, параметри, и сравнява предимствата и недостатъците им.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване и експлоатация на летателни апарати.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 9/критерии за оценяване	Максимален брой	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира понятието подемна сила на летателните апарати, определя и обяснява факторите, от които зависи.	20	1		1			1
2. Дефинира понятията аеродинамично качество и поляра на летателните апарати – представя графично схеми. Разпознава силата на челно съпротивление и надлъжния аеродинамичен момент на летателните апарати и факторите, от които зависят.	20	1			1	1	
3. Описва основните параметри на крилото в план и в профил. Дефинира понятията аеродинамично качество, най-изгоден ъгъл на атака и поляра на крилото.	20	1	1	1	1		
4. Обяснява подемна сила, челно и индуктивно съпротивление на крилото. Обяснява особеностите при обтичането на право, стреловидно и триъгълно крило.	20		1	1		1	
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Представя същността на организационните структури на управление – елементи, параметри, и сравнява предимствата и недостатъците им.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване и експлоатация на летателни апарати.	8				1		
Общ брой задачи:	16	3	3	3	4	2	1
Общ брой точки:	100	6	12	18	32	20	12
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“; – 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“; 							

- 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;
- 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;
- 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;
- 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.

Изпитна тема № 10: ФЮЗЕЛАЖ/ТЯЛО

Предназначение и изисквания към фюзелажа/тялото. Натоварване на фюзелажа/тялото. Работа на силовите елементи и якостно пресмятане на фюзелажа/тялото. Конструктивни схеми на фюзелажа/тялото. Съставни елементи на фюзелажа/тялото (основни, неосновни, спомагателни) – предназначение и изисквания, конструкции. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на фюзелажа/тялото в рамките на придобитите права, указани в допускателно участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Кадровата политика на предприятието. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на фюзелажа/тялото.

Дидактически материали: схема на силовите елементи на тяло полумонокок, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 10</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Дефинира предназначението и обяснява изискванията към фюзелажа/тялото за якост и летателна годност и разработва конструктивни схеми на фюзелажа/тялото.	20
2. Представя графично схемата на натоварване на тялото и диаграмите на вътрешните усилия в напречното сечение на фюзелажа/тялото и посочва работата на силовите елементи и якостното пресмятане на фюзелажа/тялото.	20
3. Изброява съставните елементи на фюзелажа/тялото, определя предназначението и изискванията към тях, разпознава видовете конструкции на основни, неосновни и спомагателни елементи на фюзелажа/тялото.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на фюзелажа/тялото.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допускателно участие.	8
6. Представя същността на кадровата политика на предприятието – системи за стимулиране на персонала, значение на фирмената култура и етика и различава нуждите и методите за подбор на кадри.	4

7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на фюзелажа/тялото.	8
Общ брой точки:	
100	

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 10/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението и обяснява изискванията към фюзелажа/тялото за якост и летателна годност и разработва конструктивни схеми на фюзелажа/тялото.	20	1	1	1	1		
2. Представя графично схемата на натоварване на тялото и диаграмите на вътрешните усилия в напречното сечение на фюзелажа/тялото и посочва работата на силовите елементи и якостното пресмятане на фюзелажа/тялото.	20				1		1
3. Изброява съставните елементи на фюзелажа/тялото, определя предназначението и изискванията към тях, разпознава видовете конструкции на основни, неосновни и спомагателни елементи на фюзелажа/тялото.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на фюзелажа/тялото.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Представя същността на кадровата политика на предприятието – системи за стимулиране на персонала, значение на фирмената култура и етика и различава нуждите и методите за подбор на кадри.	4		1				

7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на фюзелажа/тялото.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	5	1	2
Общ брой точки:	100	6	8	12	40	10	24
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“; – 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“; – 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“; – 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“; – 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“; – 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“. 							

Изпитна тема № 11: КРИЛО

Предназначение и изисквания към крилото. Видове конструктивни схеми на крилото. Основни конструктивни елементи на крилото. Натоварване на крилото. Работа на силовите елементи на крилото. Якостно пресмятане на крилото. Механизация на крилото. Конструкция. Съхранение на гориво. Колесник, пилон, управляваща повърхност и приспособления за прибиране и спускане. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на крилата и конструктивните им елементи в рамките на придобитите права, указани в допуса за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Същност на работната заплата – фактори, критерии за оценяване на труда, системи на заплащане и договаряне. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на крилото.

Дидактически материали: схема на надлъжниково крило и моноблочно крило, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Дефинира предназначението и обяснява изискванията към крилата и конструктивните им елементи, разработва и анализира конструктивните им схеми.	20
2. Описва натоварването на крилото и якостното му пресмятане. Обяснява работата на силовите елементи на крилото.	20
3. Анализира видовете конструктивни схеми на крилото. Описва конструктивните елементи на крилото и обяснява принципа им на действие. Свързва устройството и механизацията на крилото.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на крилата и конструктивните им елементи.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8
6. Представя същността на работната заплата – фактори, критерии за оценяване на труда, системи на заплащане и договаряне.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на крилата и конструктивните им елементи.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 11/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението и обяснява изискванията към крилата и конструктивните им елементи, разработва и анализира конструктивните им схеми.	20		1	1		1	
2. Описва натоварването на крилото и якостното му пресмятане. Обяснява работата на силовите елементи на крилото.	20	1			1	1	
3. Анализира видовете конструктивни схеми на крилото. Описва конструктивните елементи на крилото и обяснява принципа им на действие. Свързва устройството и механизацията на крилото.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и	20	1		1			1

прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на крилата и конструктивните им елементи.							
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Представя същността на работната заплата – фактори, критерии за оценяване на труда, системи на заплащане и договаряне.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на крилата и конструктивните им елементи.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:							
– 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;							
– 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;							
– 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;							
– 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;							
– 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;							
– 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.							

Изпитна тема № 12: УПРАВЛЯВАЩИ ПЛОСКОСТИ

Предназначение на управляващите плоскости. Якостно пресмятане на управляващите плоскости. Конструкция и технологии на закрепване. Методи на свързване към обшивката, антикорозионна защита. Центровка – на маса и аеродинамична. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на управляващите плоскости в рамките на придобитите права, указани в допуска за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Управленски

решения. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на управляващите плоскости.

Дидактически материали: схема на силовите елементи на елерон, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12		Максимален брой точки
1. Дефинира предназначението на управляващите плоскости и описва якостното им пресмятане.		20
2. Обяснява конструкцията, определя по схема основните конструктивни елементи и описва методите и технологиите на закрепването на управляващите плоскости и свързване към обшивката и антикорозионна защита.		20
3. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на управляващите плоскости.		20
4. Разработва и различава центровките – аеродинамични и на маса.		20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.		8
6. Представя същността на управленските решения – необходими условия за вземане на управленско решение, етапи в процеса на изработването му, стилове на ръководство и различава симптоми и причини за създаване на проблемни ситуации.		4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на управляващите плоскости.		8
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 12/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението на управляващите плоскости и описва якостното им пресмятане.	20	1	1	1	1		
2. Обяснява конструкцията, определя по схема основните конструктивни елементи и описва методите и технологиите на закрепването на управляващите плоскости и свързване към обшивката и антикорозионна защита.	20				1		1

Класификация на информацията:
Ниво 0, [TLP- White]

3. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на управляващите плоскости.	20	1		1			1
4. Разработва и различава центровките – аеродинамични и на маса.	20	1			1	1	
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Представя същността на управленските решения – необходими условия за вземане на управленско решение, етапи в процеса на изработването му, стилове на ръководство и различава симптоми и причини за създаване на проблемни ситуации.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на управляващите плоскости.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	5	1	2
Общ брой точки:	100	6	8	12	40	10	24
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:							
– 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;							
– 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;							
– 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;							
– 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;							
– 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;							
– 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.							

Изпитна тема № 13: СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Предназначение, видове и принцип на действие, конструктивни схеми на системите за управление – ръчна, хидравлична, пневматична, електрическа, електродистанционна (fly-by-wire). Система за предупреждение и за предпазване от срыв на въздухоплавателното средство. Конструкции и якостно пресмятане на системата за управление. Органи и средства за управление на самолета. Първостепенни органи за управление – елерони, кормило за височина, вертикално кормило, спойлер. Тримиране. Активни разтоварващи и балансиращи системи. Средства за повишаване на подемната сила. Средства за срыв на подемната сила, въздушни спирачки. Общи

изисквания за техническо обслужване и ремонт на системи и органи за управление на самолета в рамките на придобитите права, указани в допуса за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Кадровата политика на предприятието. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на системи за управление.

Дидактически материали: схеми на системи за управление на кормилото за направление, на основните конструктивни елементи на системата и органите за управление, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Дефинира предназначението и обяснява и диференцира видовете и принципа на действие на системите за управление. Разработва и анализира конструктивните им схеми.	20
2. Диференцира основните конструктивни елементи на системата за управление. Описва и обяснява якостните пресмятания, изброява и диференцира изискванията към работата им.	20
3. Описва първостепенните органи за управление и диференцира въздействието им при управление на самолета. Сравнява средствата за влияние върху подемната сила и разтоварващи и балансиращи системи.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на системите и органите за управление.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуса за участие.	8
6. Представя същността на кадровата политика на предприятието – системи за стимулиране на персонала, значение на фирмената култура и етика, и анализира нуждите и методите за подбор на кадри.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на системите за управление.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 13/ критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението и обяснява и диференцира видовете и принципа на действие на системите за управление. Разработва и анализира конструктивните им схеми.	20	1	1	1	1		
2. Диференцира основните конструктивни елементи на системата за управление. Определя и обяснява якостните пресмятания, изброява и обяснява изискванията към работата им.	20	1			1	1	
3. Описва първостепенните органи за управление и диференцира въздействието им при управление на самолета. Сравнява и обяснява средствата за влияние върху подемната сила и разтоварващи и балансиращи системи.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на системите и органите за управление.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Представя същността на кадровата политика на предприятие – системи за стимулиране на персонала, значение на фирмената култура и етика, и анализира нуждите и методите за подбор на кадри.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на системите за управление.	8				1		
Общ брой задачи:	16	4	2	2	5	2	1
Общ брой точки:	100	8	8	12	40	20	12

При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:

- 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;
- 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;
- 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;
- 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;
- 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;
- 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.

Изпитна тема № 14: УСТРОЙСТВА ЗА ИЗЛИТАНЕ И КАЦАНЕ

Предназначение и изисквания към колесника. Натоварвания, действащи на колесника. Конструктивни схеми. Системи за нормално и аварийно спускане и прибиране на колесника. Индикации и предупреждения. Колела, спирачки, система за предотвратяване на плъзгане, автоматично спиране. Гуми. Кормилно управление. Сензори въздух – земя. Организационни структури на управление. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на системи и органи за управление на самолета в рамките на придобитите права, указани в допуската за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Организационни структури на управление на предприятието. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на устройствата за излитане и кацане.

Дидактически материали: схеми на основните конструктивни елементи на основна стойка на колесник, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 14</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Дефинира предназначението и обяснява изискванията към колесника и конструктивните елементи, разработва и анализира конструктивните им схеми.	20
2. Описва натоварването на колесника и обяснява методите и технологиите на закрепването към фюзелажа и компоновка на елементите.	20
3. Диференцира системи за нормално и аварийно спускане и прибиране на колесника, спирачната система и кормилното управление, автоматично спиране и предотвратяване на плъзгането. Обяснява действието на системите за индикации и предупреждения и сензорите въздух – земя.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на устройствата за излитане и кацане.	20

5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите, и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8
6. Представа същността на организационни структури на управление – елементи, параметри и обобщава техните предимства и недостатъци.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на устройствата за излитане и кацане.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 14/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението, посочва и обяснява изискванията към колесника и конструктивните елементи, разработва и анализира конструктивните им схеми.	20		1	1		1	
2. Описва натоварването на колесника и обяснява методите и технологиите на закрепването към фюзелажа и компановка на елементите.	20	1			1	1	
3. Диференцира системи за нормално и аварийно спускане и прибиране на колесника, спирачната система и кормилното управление, автоматично спиране и предотвратяване на плъзгането. Обяснява действието на системите за индикации и предупреждения и сензорите въздух – земя.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на устройствата за излитане и кацане.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите, и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		

6. Представя същността на организационни структури на управление – елементи, параметри и обобщава техните предимства и недостатъци.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на устройствата за излитане и кацане.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“; – 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“; – 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“; – 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“; – 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“; – 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“. 							

Изпитна тема № 15: ГОРИВНА СИСТЕМА

Предназначение, общо устройство и разположение на елементите на горивната система. Изисквания към горивната система. Принцип на действие на горивната система. Резервоари. Система за подаване на гориво. Действия, осигуряващи функционирането на системата - зареждане и източване на гориво, подаване на гориво чрез напречна връзка и прехвърляне, аварийно изхвърляне, изпускане и източване на гориво. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на горивна система в рамките на придобитите права, указани в допуса за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Контрол в предприятието. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на устройствата за излитане и кацане.

Дидактически материали: схема на горивна система, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15		Максимален брой точки
1. Дефинира предназначението и устройството на горивната система и разположението на елементите ѝ, посочва и обяснява изискванията към тях.		20
2. Дефинира и обяснява принципа на действие на горивната система и на конструктивните елементи.		20
3. Описва и диференцира системи за подаване на гориво и резервоарите, обяснява функционирането на системите за надлъжно балансиране, индикации и предупреждения. Сравнява действия, осигуряващи функционирането на системата и противопожарните мерки и устройства.		20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на горивната система.		20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.		8
6. Представя същността на контрола – функция, методи и техники на контрол, процеси и системи за контрол, и различава основни характеристики на видовете контрол.		4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на горивната система.		8
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 15/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението и устройството на горивната система и разположението на елементите ѝ, посочва и обяснява изискванията към тях.	20		1	1		1	
2. Дефинира и обяснява принципа на действие на горивната система и на конструктивните елементи.	20	1			1	1	
3. Описва и диференцира системи за подаване на гориво и резервоарите, обяснява функционирането на системите за надлъжно балансиране, индикации и предупреждения. Сравнява действия, осигуряващи функционирането на системата и противопожарните мерки и устройства.	20	1			1	1	

4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на горивната система.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Представя същността на контрола – функция, методи и техники на контрол, процеси и системи за контрол, и различава основни характеристики на видовете контрол.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на горивната система.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:							
– 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;							
– 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;							
– 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;							
– 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;							
– 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;							
– 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.							

Изпитна тема № 16: ХИДРАВЛИЧНА СИСТЕМА

Предназначение и изисквания към хидравличната система. Основни елементи и разположение на системата. Хидравлични резервоари и акумулатори, филтри. Връзка с други системи. Принцип на действие на хидравличната система. Електрически, механични и пневматични механизми и системи за създаване на налягане. Аварийна система за създаване на налягане. Контрол на налягането. Разпределение на енергията. Системи за индикации и предупреждения. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на хидравлична система в рамките на придобитите права, указани в допуска за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти,

Класификация на информацията:

Ниво 0, [TLP- White]

система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Стартирането на нов бизнес. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на хидравлична система.

Дидактически материали: схема на хидравлична система, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16		Максимален брой точки
1. Дефинира предназначението и устройството на хидравличната система, основни елементи и разположение, посочва и обяснява изискванията към тях.		20
2. Описва принципа на действие на хидравличната система и на конструктивните елементи и го свързва с основни характеристики и свойства на флуидите, използвани в хидравличната система		20
3. Диференцира системите за подаване на налягане, обяснява методите за разпределение на налягането, контролни и предпазни системи и приспособления.		20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на хидравличната система.		20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.		8
6. Представя стартирането на нов бизнес – бизнес план, откриване и оценка на бизнес идеята, проучване на пазара, финансови разчети, изграждане на система за управление, и обяснява външната среда на бизнеса.		4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на хидравличната система.		8
Общ брой точки:		100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 16/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението и устройството на хидравличната система, основни елементи и разположение, посочва и обяснява изискванията към тях.	20		1	1		1	

Класификация на информацията:
Ниво 0, [TLP- White]

2. Описва принципа на действие на хидравличната система и на конструктивните елементи и го свързва с основни характеристики и свойства на флуидите, използвани в хидравличната система	20	1			1	1	
3. Диференцира системите за подаване на налягане, обяснява методите за разпределение на налягането, контролни и предпазни системи и приспособления.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на хидравличната система.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Представя стартирането на нов бизнес – бизнес план, откриване и оценка на бизнес идеята, проучване на пазара, финансови разчети, изграждане на система за управление, и обяснява външната среда на бизнеса.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на хидравличната система.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:							
– 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“;							
– 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“;							
– 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“;							
– 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“;							
– 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“;							
– 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“.							

Изпитна тема № 17: ВЪЗДУШНИ ВИТЛА

Предназначение, основни характеристики и принцип на действие на въздушните витла. Сили, въздействащи върху витлата. Видове витла, устройство и основни елементи от конструкцията, закрепване на лопатките към главината. Понятие и значение на ъгли на лопатката,

скорост на въртене/обороти, приплъзване на витлото. Управление на стъпката и режими на работа на витлото. Фактори, влияещи на управляемостта и режимите на работа на витлата. Специфични дейности при техническо обслужване на витлата, статично и динамично балансиране, очертаване на кръга на витлото. Проба на работата на витлото съвместно с двигателя. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на витла в рамките на придобитите права, указани в допуската за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Иновации – източниците на новаторство, предимства и недостатъци на предприемаческите стратегии, елементите на бизнес плана (избор на идея, анализ на пазара, маркетинг, финансиране, организация на управление, форма на собственост). Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при обслужване на въздушни витла.

Дидактически материали: схема на витла и основните им елементи, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 17</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Дефинира предназначението и устройството на въздушните витла, основните елементи, посочва и обяснява характеристиките им.	20
2. Описва принципа на действие на въздушните витла и конструктивните им елементи и го свързва със силите, въздействащи върху витлата.	20
3. Диференцира факторите, влияещи на управляемостта и режимите на работа на витлата, методи за промяна на стъпката и управление на оборотите, обяснява значението на видовете ъгли на лопатката.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на витла. Обобщава, статично и динамично балансиране, очертаване на кръга на витлото и проба на работата на витлото съвместно с двигателя.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуската за участие.	8
6. Представя същността на иновацията – източници на новаторство, елементи на бизнес план (избор на идея, маркетинг, финансиране, организация на управление, форма на собственост, проучване на пазара), и обобщава предимства и недостатъци на предприемаческите стратегии.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и	8

овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на въздушни витла.	
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 17/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението и устройството на въздушните витла, основните елементи, посочва и обяснява характеристиките им.	20		1	1		1	
2. Описва принципа на действие на въздушните витла и конструктивните им елементи и го свързва със силите, въздействащи върху витлата.	20	1			1	1	
3. Определя факторите, влияещи на управляемостта и режимите на работа на витлата, методи за промяна на стъпката и управление на оборотите, обяснява значението на видовете ъгли на лопатката.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за техническо обслужване. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при техническото обслужване и ремонта на витла. Обобщава, статично и динамично балансиране, очертаване на кръга на витлото и проба на работата на витлото съвместно с двигателя.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.	8				1		
6. Представя същността на иновацията – източници на новаторство, елементи на бизнес план (избор на идея, маркетинг, финансиране, организация на управление, форма на собственост, проучване на пазара), и обобщава предимства и недостатъци на предприемаческите стратегии.	4		1				

7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при обслужване на въздушни витла.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“; – 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“; – 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“; – 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“; – 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“; – 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“. 							

Изпитна тема № 18: ЕЛЕКТРИЧЕСКО ОБОРУДВАНЕ

Предназначение и изисквания към електрическото оборудване. Основни елементи и разположение на електрооборудването. Източници на електроенергия – акумулаторни батерии, генератори за постоянен и променлив ток, външно/наземно захранване с електричество. Елементи на електрооборудването, принцип на действие, характеристики и изисквания. Светлини. Инвертори, трансформатори, изправители. Аварийна система. Регулиране на напрежението. Разпределение на енергията. Защита от претоварване. Общи изисквания за техническо обслужване и ремонт на електрическо оборудване в рамките на придобитите права, указани в допуската за участие. Ръководен персонал на организацията за техническо обслужване в зависимост от категорията на лиценза и отговорностите – отговорен ръководител, ръководители за базовото и линейното ТО, на работилниците и по качеството. Техническа документация (одобрени данни), работни карти, система за работни документи и бланки. Планиране за безопасно изпълнение на работите по ТО – видове и обхват. Одобрявана от ГД „ГВА“ процедура за предаване на незавършена работа по ТО между различни смени и изпълнители. Маркетинг на предприятието. Здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и овладяване на рискови и аварийни ситуации при работа с електрооборудване.

Дидактически материали: схема на електрическото оборудване и основните му елементи, образци на работни карти, бланки, процедури и др., свързани с ТО.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1. Дефинира предназначението и устройството на електрическото оборудване, основни елементи и разположение, посочва и обяснява принципа на действие, характеристики и изисквания към тях.	20
2. Описва източниците на електроенергия, принцип на действие, характеристики и изисквания и ги свързва с начините на регулиране на напрежението и разпределение на енергията.	20

3. Определя предназначението на видовете светлини, аварийна система, функционирането на блокировки и защиты.	20
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за изграждане и техническо обслужване на електрооборудването. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при работа с електро мрежи и устройства.	20
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуската за участие.	8
6. Представя същността на маркетинговата политика на предприятието – същност, задачи, реклама, и сравнява маркетингови стратегии.	4
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и обобщава дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с електрооборудване.	8
Общ брой точки:	100

Матрица на писмен тест по изпитна тема № 18/критерии за оценяване	Максимален брой точки	Брой тестови задачи по равнища					
		I	II	III	IV	V	VI
		Знание 0 – 2 т.	Разбиране 0 – 4 т.	Приложение 0 – 6 т.	Анализ 0 – 8 т.	Синтез 0 – 10 т.	Оценка 0 – 12
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Дефинира предназначението и устройството на електрическото оборудване, основни елементи и разположение, посочва и обяснява принципа на действие, характеристики и изисквания към тях.	20		1	1		1	
2. Описва източниците на електроенергия, принцип на действие, характеристики и изисквания и ги свързва с начините на регулиране на напрежението и разпределение на енергията.	20	1		1			1
3. Диференцира предназначението на видовете светлини, аварийна система, функционирането на блокировки и защиты.	20	1			1	1	
4. Обяснява организацията, планирането и процедурите за изграждане и техническо обслужване на електрооборудването. Описва и прави заключения и изводи за основните технологични операции, оборудване и документация при работа с електро мрежи и устройства.	20	1		1			1
5. Посочва предназначението и съдържанието на техническата документация, видовете работни карти, системата за работни документи и бланки. Обяснява видовете и обхвата на планирането на	8				1		

работите по ТО, изброява длъжностите и обобщава отговорностите им според допуска за участие.							
6. Представя същността на маркетинговата политика на предприятието – същност, задачи, реклама, и сравнява маркетингови стратегии.	4		1				
7. Познава нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и определя дейностите по опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации при работа с електрооборудване.	8				1		
Общ брой задачи:	15	3	2	2	4	3	1
Общ брой точки:	100	6	8	12	32	30	12
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“; – 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“; – 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“; – 8 точки за тестовите задачи от равнище „Анализ“; – 10 точки за тестовите задачи от равнище „Синтез“; – 12 точки за тестовите задачи от равнище „Оценка“. 							

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

1. Указание за съдържанието на индивидуалните задания

Индивидуалното задание по практика съдържа темата на индивидуалното задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното задание.

Примерно индивидуално практическо задание №:

Тема: ОПАШЕН КОЛЕСНИК НА ДВУМЕСТЕН УЧЕБЕН САМОЛЕТ, УПРАВЛЯВАН ОТ ВЕРТИКАЛНИЯ СТАБИЛИЗАТОР

Да се извършат необходимите операции за ремонт:

- диагностика;
- повдигане и стабилизиране на самолета;
- демонтаж на колесника;
- приемане за ремонт – почистване и измиване;
- разглобяване;

- идентифициране на частите и дефектация;
- измервания на параметри и износвания;
- оценка на ситуацията;
- подготовка за възстановяване, ремонт;
- сглобяване;
- техническо обслужване и регулировки;
- монтаж на самолета;
- изпитване.

Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на индивидуалното задание:

- намиране на необходимата информация в техническа и технологична документация, учебна и справочна литература и електронни бази данни за диагностика, техническо обслужване и ремонт на конкретния самолет;
- избор на техниката и технологията на операциите;
- извършване на предварителна подготовка на работното място и на самолета, според специфичните условия в сервиза, в хангара, на открито – подготовка на контролно-измерителна техника, диагностично-регулировъчна апаратура, спомагателна техника, инструменти, приспособления, уреди и апарати (стационарни и преносими) за безопасно разглобяване/сглобяване, диагностика, техническо обслужване и ремонт на конкретния самолет;
- извършване на трудовата дейност при спазване на нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място, изискванията и правилата за опазване на околната среда и овладяването на рискови и аварийни ситуации.

2. Критерии за оценяване

Критерии и показатели за оценяване	Максимален брой точки	Тежест
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
1.1. Изпълнява дейностите при спазване на необходимите мерки за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд 1.2. Създава организация за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място 1.3. Предотвратява опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа <i>Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>		
2. Ефективна организация на работното място		5
2.1. Планира ефективно работния процес	2	
2.2. Разпределя трудовите дейности в работния процес съобразно поставената задача и времето за нейното изпълнение	2	
2.3. Познава и прилага установените стандарти за осъществяване на дейността	1	
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5
3.1. Познава и прилага нормативните изисквания в съответната професионална област	3	
3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с индивидуалното задание	2	
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20
4.1. Целесъобразно използва материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10	
4.2. Правилно подбира количеството и качеството на материали, детайли и инструменти	10	
5. Спазване на технологичната последователност на операциите според индивидуалното задание		20
5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10	
5.2. Организира дейността си при спазване на технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10	
6. Качество на изпълнението на индивидуалното задание		50
6.1. Всяка завършена дейност съответства на изискванията на съответната технология	20	
6.2. Крайният резултат съответства на зададените параметри и отговаря на изискванията в стандартите	20	
6.3. Изпълнява задачата в поставения срок	10	
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ:	100	100

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността код 5250903 „Експлоатация и ремонт на летателни апарати“, професия код 525090 „Авиационен техник“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията – максимален брой 100 точки;
- част по практика на професията – максимален брой 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 50 процента от получения брой точки от частта по теория на професията и 50 процента от получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

– Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,5 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията + $0,5 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

– Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки \times 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател „слаб“;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател „среден“;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател „добър“;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател „много добър“;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател „отличен“.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Костов, В. Авиационни бутални двигатели. Технически университет – София, 1991.
2. Костов, В. Газотурбинни и комбинирани двигатели. Техника, 1990.
3. Вълков, С. Импулсна техника. Техника, 1999.
4. Цветкова, О. и колектив. Цифрова техника. Техника, 1997.
5. Шишков, А. и колектив. Електронни елементи. Нови знания, 2002.
6. Електроприборно оборудване на въздухоплавателните средства. ТУ – София, 1999.
7. Пенчева, Т. Материали и заготовки в машиностроенето. Техника, 2005.

8. Гроздева, М. Електротехнически материали. Нови знания, 2014.
9. Поредица: „Библиотека на авиационния специалист”. катедра “Въздушен транспорт”. ТУ – София, 2001.
10. Актуални справочници, техническа и производствена документация, използвана в авиационни предприятия.
11. Международни стандарти на ICAO, JAA, JAR.
12. Регламент (ЕС) 1321/2014 последно обновен с Регламент 2015/1536).
13. Закон за гражданското въздухоплаване (Обн. ДВ. бр. 94 от 1972 г, посл. изм. и доп. ДВ. бр. 16 от 2021 г.)
14. Наредба № 145 от 11.08.2004 г. за условията и реда за издаване на лицензи на организации за техническо обслужване и ремонт на авиационна техника издадена от министъра на транспорта и съобщенията (обн., ДВ, бр. 87 от 2004 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 53 от 2018 г.)

VII. АВТОРСКИ ЕКИП

1. инж. Сергей Тенев – Професионална гимназия по транспорт „Макгахан“, гр. София
2. инж. Христо Фандъков – Професионална гимназия по транспорт „Макгахан“, гр. София
3. инж. Валентин Сечанов – Професионална гимназия по транспорт „Макгахан“, гр. София
4. инж. Младен Георгиев – Институт по въздушен транспорт, гр. София
5. инж. Антония Гаврилова – Частен професионален колеж по въздушен транспорт „Асен Йорданов“, гр. София

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Изпитен билет – част по теория на професията

.....
.....
(пълно наименование на обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА**

*по професия код 525090 „Авиационен техник“
специалност код 5250903 „Експлоатация и ремонт на летателни апарати“*

ИЗПИТЕН БИЛЕТ №.....

Изпитна тема:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
(изписва се точното наименование на темата с кратко описание на учебното съдържание)

Описание на дидактическите материали (ако е приложимо)

.....
.....
Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на обучаващата институция)

2. Индивидуално задание по практика

.....
(пълно наименование на обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА**

*по професия код 525090 „Авиационен техник“
специалност код 5250903 „Експлоатация и ремонт на летателни апарати“*

ИНДИВИДУАЛНО ЗАДАНИЕ №.....

На.....

(трите имена на обучавания)

от курс, начална дата на изпита: начален час:

крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:.....

1. Да се

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....
.....

ОБУЧАВАН:

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на обучаващата институция)

3. Указание за разработване на писмен тест

При провеждане на държавния изпит – част теория на професията, с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа поне един глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор, за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва указание за работа, което включва целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него; описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях; продължителност на времето за работа с теста; начин на оценяване на резултатите от теста.

А) Примерно указание за работа

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

УВАЖАЕМИ КУРСИСТИ,

Вие получавате тест, който съдържа задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по професия „Авиационен техник“, специалност „Експлоатация и ремонт на летателни апарати“.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак X, а за другите типове задачи начинът на отговор е описан в задачата.

Запомнете! Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, отбелязан със знака X.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите, преди да посочите някой отговор за верен.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност астрономически часа.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Б) Методически указания за комисията за подготовка и оценяване на изпита – част теория на професията, за разработването и оценяването на писмения тест:

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

а) Таксономия на Блум – равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 - 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране.	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява
III. Приложение 0 - 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	Изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва
IV. Анализ	Разкриване на взаимовръзки, зависимости, тенденции и формулиране на изводи и заключения	Разделя, подразделя, диференцира, различава, представя графично, определя, илюстрира, прави заключения и изводи, обобщава, избира, разделя, подразделя
V. Синтез	Творческо приложение на знанията за създаване на субективно нов продукт	Категоризира, комбинира, събира, съставя, създава, проектира, моделира, организира, планира, преподава, разпознава, генерира, реконструира, ревизира
VI. Оценка	Формулиране на оценъчни съждения на основата на предварително зададени критерии, подбор на собствени критерии за оценка и тяхната аргументация	Оценява, категоризира, критикува, доказва, интерпретира, оспорва, защитава, обобщава.

б) Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора

I група – въпроси и задачи със свободен отговор:

- Въпроси и задачи за свободно съчинение;
- Въпроси и задачи за тълкуване.

II група – въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор):

- Въпроси и задачи за допълване на дума или фраза, или елемент от чертеж/схема;

– Въпроси и задачи за заместване.

III група – въпроси и задачи с избран отговор:

– Задачи с един или повече верни отговори;

– Въпроси за избор между вярно и грешно.